

Jarosław LICHACY

ROZWÓJ TURYSTYKI REGIONU W ASPEKTCIE INWESTYCJI ZWIĄZANYCH Z AKWENAMI NA PRZYKŁADZIE POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO – TERENU DZIAŁANIA DARŁOWSKIEJ LOKALNEJ ORGANIZACJI TURYSTYCZNEJ

THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE REGION IN TERMS OF INVESTMENTS CONNECTED WITH WATER BODIES ON THE EXAMPLE OF SŁAWNO COUNTY – THE AREA OF OPERATION OF DARŁÓW LOCAL TOURIST ORGANIZATION

Darłowska Lokalna Organizacja Turystyczna
ul. Sempołowskiej 2a, 76-100 Sławno, e-mail: biuro@darlot.pl

Summary. The article attempts to assess the activities of the local government units in Sławno county towards the development of infrastructure related with the water bodies. Sławno county is located in the central section of the Baltic Sea coast, with over forty kilometers of coastline, numerous coastal lakes and rivers. In the region, tourism is in one of the most important sectors of the economy. It is therefore natural that a large part of newly created or modernized infrastructure is connected with the water bodies. The last decade shows that most local governments have largely taken advantage of the opportunities offered by the European Union programs. The analysis shows that the means invested in the infrastructure will give a significant boost to the tourism, and thus its competitiveness and attractiveness of Sławno county in terms of tourism.

Słowa kluczowe: infrastruktura, akweny, rozwój turystyki, powiat sławieński.

Key words: infrastructure, water bodies, development of tourism, Sławno country.

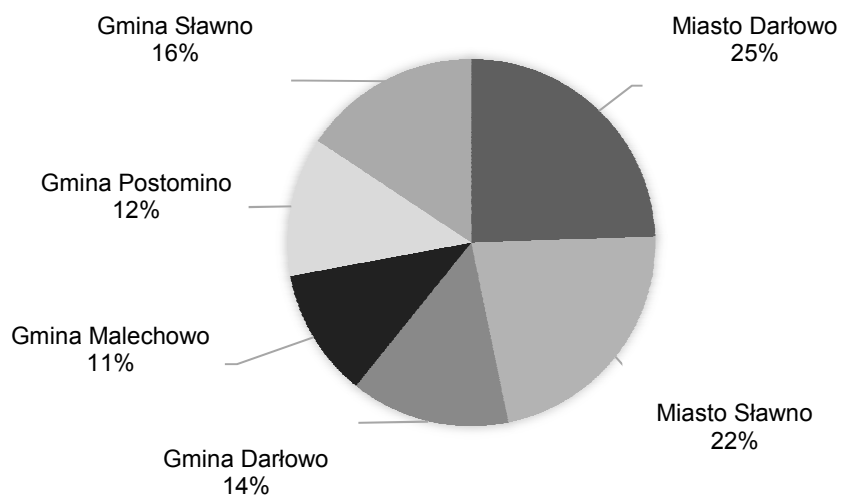
CHARAKTERYSTYKA POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO

Turyści zmierzają najczęściej do konkretnych miejsc, w których pozostają przez pewien czas. W celu zaspokojenia potrzeb odwiedzających musi jednak nastąpić przystosowanie tych obszarów poprzez proces zagospodarowania turystycznego. W efekcie powstaje przestrzeń przeznaczona do przyjęcia turystów, określana mianem obszaru recepcji turystycznej, do którego należy duża część powiatu sławieńskiego. Ponad czterdzieści kilometrów linii brzegowej Morza Bałtyckiego, jeziora przymorskie oraz rzeki, ponadto brak dużego przemysłu powodują że jest on odwiedzany przez tysiące turystów.

Powiat Sławieński leży w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego na tzw. Wysoczyźnie Sławieńskiej, która jest częścią Równiny Słupskiej. Obejmuje swoimi granicami odcinek 44 kilometrów wybrzeża Morza Bałtyckiego. Przez powiat przebiega międzynarodowa droga E-28 Berlin – Kaliningrad (krajowa nr 6) oraz linia kolejowa łącząca Szczecin z Gdańskiem. W skład Powiatu Sławieńskiego wchodzi sześć gmin: gmina miejska

Sławno, gmina miejska Darłowo oraz gminy wiejskie: Sławno, Darłowo, Postomino i Malechowo. Powiat leży na pograniczu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego, pomiędzy powiatami koszalińskim i słupskim.

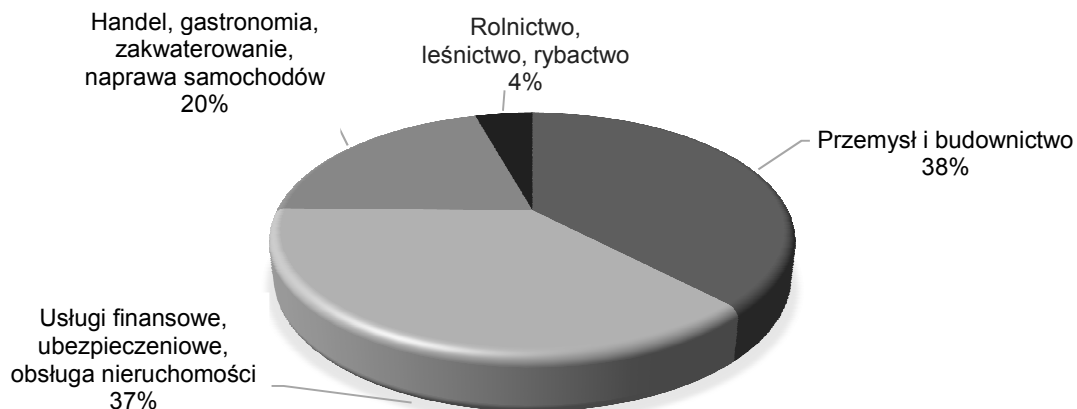
Ludność

Rys. 1. Ludność powiatu sławieńskiego z podziałem na gminy. Stan na koniec 2014 roku
Źródło: GUS 2015.

Powiat sławieński zamieszkuje 57 489 osób. Najwięcej osób mieszka w nadmorskim Darłowie i stolicy powiatu Sławnie. Gminy wiejskie powiatu sławieńskiego pod względem liczby ludności są zbliżone. Statystyki prezentują dane tylko wg stanu osób na stałe zameldowanych na terenie powiatu, jednak nadmorskie położenie sprawia, że wiele osób, nie wliczając turystów, przebywa w swoich obiektach (często to drugie domy lub pensjonaty) mając stałe miejsce zamieszkania w innej części kraju (rys. 1).

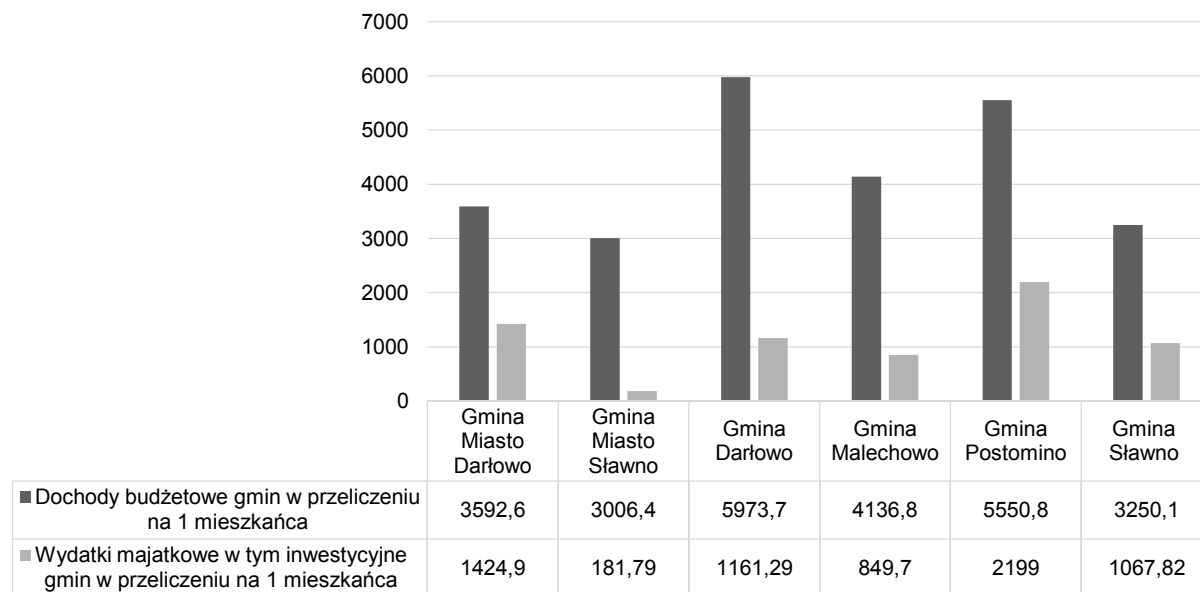
Zatrudnienie

Rys. 2. Stan zatrudnienia w powiecie sławieńskim z podziałem na sektory – stan na koniec 2014 roku
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015.

Na koniec roku 2014 na terenie powiatu sławieńskiego zatrudnionych było 7943 osób. Najwięcej 3009 osób zatrudnienie znalazło w przemyśle i budownictwie, 2965 osób zatrudnionych było w usługach finansowych i ubezpieczeniowych, obsłudze nieruchomości oraz usługach pozostałych, a 1628 zatrudnionych było w handlu, zakwaterowaniu, transporcie i komunikacji. Bez pracy w tym samym okresie znajdowało się 4158 osób co stanowi 22,5% (rys. 2).

Budżet

Rys. 3. Porównanie wysokości dochodów budżetowych i wydatków majątkowych gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015.

Powiat sławieński pod względem dochodów budżetowych jest bardzo zróżnicowany. Liderem jest gmina Darłowo, w której dochód na jednego mieszkańca wynosi aż 5973,70 zł i istnieje duże prawdopodobieństwo, że będzie on jeszcze większy, a to za sprawą inwestycji w formie elektrowni wiatrowych, które w ostatnim roku zostały zrealizowane. Podobna sytuacja jest w gminie Postomino gdzie dochód budżetowy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł w 2014 r. 5550,80 zł. Gmina ta posiada również bardzo sprzyjające warunki powodujące lokowanie elektrowni wiatrowych. Pozostałe jednostki samorządu terytorialnego w powiecie sławieńskim charakteryzują się podobną wielkością przychodów budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Duże rozbieżności następują natomiast w wysokości wydatków majątkowych w tym inwestycyjnych. Miasto Darłowo w 2014 r. wydało na ten cel 20 032 800 zł. co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje 1424,90 zł. najmniej wydaje na ten cel miasto Sławno, bo tylko 2 331 000 zł, co w przeliczeniu na osobę zamieszkujejącą to miasto wynosi 181,79 zł. W tym rankingu wysoko plasuje się również gmina Postomino z wydatkami majątkowymi na poziomie 15 509 600zł. Na 1 mieszkańca tej gminy przypada 2 199 zł (rys. 3).

TURYSTYKA

Według najbardziej aktualnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2013 r. w obiektach turystycznych na terenie powiatu sławieńskiego udzielono ponad milion noclegów. Daje mu to piętnaste miejsce w kraju pośród wszystkich powiatów, włączając takie miasta jak Warszawa czy Kraków (tab. 1).

Z danych statystycznych wyłania się tendencja wzrostowa, jeśli chodzi o liczbę wypoczywających na terenie powiatu turystów. Widać to też po rozwijającej się bazie noclegowej. W takich miejscowościach jak Darłowo z nadmorską dzielnicą Darłówko, Jarosławiec czy Dąbki, najmłodsze polskie uzdrowisko powstaje najwięcej nowych obiektów turystycznych. Jednak nie tylko tam, ponieważ obiekty powstają również w wielu mniejszych miejscowościach, często oddalonych po kilka i więcej kilometrów od brzegu morskiego. Dynamicznie rozwijający się sektor turystyczny regionu dostrzegany jest przez władze samorządowe, co wpływa na podejmowane decyzje. Turystyka jako dziedzina interdyscyplinarna powiązana jest z innymi branżami poprzez co oddziałuje na rozwój całego regionu. Większe wpływy z podatków w miejscowościach turystycznych to większe możliwości inwestycyjne każdego samorządu. Ostatni okres to przede wszystkim wielkie możliwości pozyskiwania środków z Unii Europejskiej. Trafnie podjęte decyzje inwestycyjne mogą przez wiele lat stymulować rozwój turystyki w regionie.

Dane statystyczne przedstawione w tabeli świadczą o dużym potencjale turystyki w powiecie sławieńskim. Wiele powiatów z miejscowościami turystycznymi o ugruntowanej pozycji np. koszaliński z Mielnem, słupski z Ustką czy lęborski z Łebą znajduje się na niższych pozycjach. W 2011 r. w obiektach turystycznych na terenie powiatu sławieńskiego udzielono 921 832 noclegi, co w porównaniu z rokiem 2013 (ostatnie oficjalne dane) daje różnicę, aż 143 395 noclegów. Duża ilość nowych obiektów turystycznych powstających na terenie powiatu oraz szeroka gama atrakcji dla turystów prawdopodobnie pozwoli zachować notowaną tendencję zwyżkową (Badania statystyczne: Turystyka w... GUS, 2015).

INWESTYCJE ZWIĄZANE Z AKWENAMI

W ostatniej dekadzie można zaobserwować wzmożony ruch inwestycyjny na terenie całego powiatu sławieńskiego. Większość inwestycji publicznych ma wpływ na rozwój turystyki w regionie. Polepsza się stan dróg co wpływa na lepszą dostępność komunikacyjną, powstają nowe trasy i ścieżki rowerowe, boiska, hale sportowe. Z nowych inwestycji korzystają mieszkańcy, ale dostępne są one również dla turystów. Pewna część inwestycji oddziałuje szczególnie na rozwój turystyki, a mianowicie to inwestycje związane z akwenami.

Dynamiczny rozwój inwestycji „wodnych” zanotowano w Darłowie. To kilkunastotysięczne nadmorskie miasteczko zmieniło swój wizerunek najbardziej ze wszystkich miejscowości turystycznych, tym samym ugruntowało sobie pozycję stolicy turystycznej powiatu. To tutaj kończy się Zachodniopomorski Szlak Żeglarski, który biegnie wzdłuż linii brzegowej całego województwa zachodniopomorskiego. W ramach tego szlaku powstała nowoczesna marina żeglarska. Projekt o nazwie „Budowa przystani jachtowej na pomostach pływających w basenie rybackim w Darłowie” zrealizowany w 2012 r. kosztował 1 247 694 zł. Z czego czterdzieści procent zapewniło miasto Darłowo z własnych środków (Innowacyjna gospodarka... 2015).

Tabela 1. Powiat sławieński na tle innych powiatów wg liczby noclegów udzielonych w 2013 r.

Powiaty i miasta na prawach powiatu	Obiekty w dniu 31 VII		Miejsca noclegowe w dniu 31 VII	Noclegi udzielone		Lokata	
	ogółem	w tym obiekty hotelowe		ogółem	w tym turystom zagranicznym	wg liczby Udzielonych noclegów	wg liczby miejsc Noclegowych
P O L S K A 2012	9 483	3 414	675 433	62 014 890	11 876 599	X	X
P O L A N D 2013	9 775	3 485	679 445	62 959 452	12 471 268	X	X
m.Warszawa	124	90	25 199	4 633 925	1 946 381	1	3
m.Kraków	236	155	25 891	3 969 886	2 333 622	2	2
kołobrzeski	265	30	26 185	3 857 221	1 133 902	3	1
tatrzański	517	66	22 408	2 158 491	194 304	4	4
cieszyński	175	45	12 987	1 599 714	95 506	5	11
nowosądecki	158	39	11 717	1 589 417	32 774	6	13
m. Gdańsk	115	62	12 926	1 537 077	574 583	7	12
jeleniogórski	301	100	17 348	1 496 744	75 139	8	8
m. Świnoujście	111	33	10 132	1 416 554	657 409	9	17
m. Wrocław	73	49	9 588	1 380 840	491 309	10	18
kamieński	181	19	18 766	1 369 084	270 470	11	6
aleksandrowski	39	9	4 959	1 270 606	11 661	12	27
pucki	456	44	21 062	1 173 639	13 565	13	5
kłodzki	169	56	10 900	1 104 663	86 993	14	15
sławieński	114	7	13 398	1 065 227	61 067	15	10
gryficki	181	22	18 231	1 050 473	148 019	16	7
m. Poznań	87	61	8 054	1 016 964	304 151	17	21

Źródło: Badania statystyczne: Turystyka w 2013 GUS,2015

Dzisiaj marina tętni życiem i zaobserwować można wzmożony, niespotykany wcześniej ruch jachtów. Dla dopełnienia, nieopodal również w porcie morskim, powstała kolejna inwestycja, jednak o dużo większych rozmiarach, a mianowicie marina dla statków rybackich. Roboczo nazywana basenem rybackim. W skład tego przedsięwzięcia wchodzi zabudowa z halami przeładunkowymi, sanitarnymi itp. Wartość projektu pn. „Budowa nowego basenu rybackiego w Porcie Darłowo” wyniosła ponad dwadzieścia milionów złotych (20 812 321 zł) (W Darłowie... 2015). Dzisiaj istotnie inwestycja spełnia swoje zadania, niemniej jednak zawijają tam też coraz częściej statki oraz jachty turystyczne i prawdopodobnie ta tendencja będzie zwykła biorąc pod uwagę malejącą liczbę armatorów kutrów rybackich. Bardzo ważnym aspektem tej inwestycji jest fakt, że Darłowo uznawane jest stolicą wędkarstwa morskiego, co w istocie oznacza, że bardzo duża część właścicieli mniejszych statków połowowych świadczy usługi dla turystów. Każdego dnia kilkadziesiąt statków z turystami, amatorami wędkarstwa i morskiej przygody wypływa stąd na połów dorsza.

W tym samym czasie kiedy powstawały mariny realizowano inne projekty w porcie morskim, mające nie mniejsze znaczenie dla turystów. To modernizacja i remont nabrzeży Parkowego i Skarpowego w Porcie Darłowo. Całość projektu opiewa na kwotę 38 990 027,00 zł. Współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej stanowi kwotę 29 242 520,25 zł. Inwestycja realizowana została w latach 2011–2012 (Remont... 2015). Nadbrzeża dzisiaj pełnią funkcję spacerową dla turystów, co ma olbrzymie znaczenie. Tym bardziej, że w części południowej wyposażono je w siłownie zewnętrzne, ścieżki rowerowe, co wpływa na rozwój turystyki aktywnej. Wartość prac to ponad czterdzieści milionów złotych.

Bardzo ważnym elementem wypoczynku w Darłowie, jedną z dodatkowych atrakcji, jest możliwość wzięcia udziału w rejsach na duńską wyspę Bornholm, zwaną „Majorką północy”. Było to bodźcem by miasto Darłowo stało się jednym z partnerów w międzynarodowym projekcie „Interface +”. W wyniku udziału w projekcie i jego wymiernym efektem jest powstanie terminala pasażerskiego w porcie morskim. Budynek o powierzchni użytkowej ponad 300 m². w całości przeznaczony jest do obsługi turystów. Przekazany został w użytkowanie Darłowskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, a mieści się w nim całoroczne Centrum Obsługi Turystycznej, toalety, bar, sala konferencyjna oraz sala wystawowa. Tylko w miesiącu lipcu br. terminal odwiedziło ponad sześć tysięcy osób. Budynek usytuowany jest na nadbrzeżu, które wcześniej nie stanowiło głównego szlaku turystycznego nadmorskiej dzielnicy Darłowa, jednak po rozpoczęciu działalności, duża część turystów upodobała sobie właśnie tę część portu. Świadczy to o tym, że inwestycja wywarła olbrzymi wpływ na zmianę upodobań wypoczywających. Całkowita wartość inwestycji to 2 360 000 zł, z czego dotacja w ramach projektu „Interface +” to aż 85%. Pozostała część zagwarantowana została przez środki budżetowe miasta (Interface+ 2015).

Nie tylko inwestycje stricte turystyczne mają istotny wpływ na wielkość i rozwój ruchu turystycznego. Urząd Morski w Słupsku od lat realizuje inwestycje polegające na wzmacnianiu brzegu morskiego. W roku 2014 zakończono wzmacnianie brzegu we wschodniej części Darłówka, nadmorskiej dzielnicy Darłowa oraz we wschodniej części gminy Darłowo. Obecnie trwa największa, od II wojny światowej, inwestycja w tej części wybrzeża, a mianowicie wzmacnianie brzegów morskich Pobrzeża Koszalińskiego w tym brzegu morskiego w Jarosławcu (Ochrona... 2015). Do umocnień brzegu morskiego i budowy ostróg wykorzystano ponad

370 tys. ton kamienia, a wartość całej inwestycji to bez mała sto milionów złotych. Wynikiem tych zabezpieczeń poszerzeniu ulegają również plaże szerokie i piaszczyste, to często dominujący czynnik wyboru miejsca wypoczynku przez turystów. Należałoby dodać, że Jarosławiec, dawna osada rybacka, a dziś bardzo atrakcyjna miejscowość turystyczna wysunięty jest w dużym stopniu w morze, co stanowi olbrzymie zagrożenie ze strony Bałtyku. Co roku bowiem pod wpływem uderzania fal niszczonej jest klif a ląd pochłaniany jest przez morze. Inwestycje zabezpieczające w tym przypadku mają na celu ich ochronę oraz infrastruktury tam zlokalizowanej. W ostatnich latach pojawił się również problem wód gruntowych. W celu zabezpieczenia jednego z odcinków klifu wykorzystano nowatorską technologię. Bardzo kosztowną, ale uznaną za jedną z najskuteczniejszych. Inwestycje o tyle ważne, że ich brak mógłby wyeliminować tę atrakcyjną miejscowość jako destynację turystyczną.

Nie tylko inwestycje zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie morza są ważne dla rozwoju turystyki regionu. Samorządy gmin położonych w dalszej odległości od brzegu morskiego również upatrują korzyści z inwestowania w infrastrukturę związaną z akwenami. W gminie Postomino, która swoim funkcjonowaniem sięga ponad trzydzieści kilometrów w głąb lądu, powstały przystanie kajakowe. W miejscowości Staniewice zrealizowano projekt w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, który obejmował budowę przystani wodnej wraz zagospodarowaniem terenu. Znajdują się tu oprócz udogodnień dla kajakarzy, także wiaty do odpoczynku, miejsca na ogniska czy parking. Całość zrealizowanego projektu to 235 309 zł. z czego gmina musiała zapewnić 99 133,10 zł. Kolejna inwestycja w tej gminie to przystań wodna w miejscowości Pieńkówko, która również obejmuje zagospodarowanie terenu podobnie jak w przypadku przystani w Staniewicach. Jest jednak inaczej usytuowana, co cenią sobie turyści biorący udział w spływach kajakowych. Inwestycja kosztowała 118 935,27 zł. Udział własny gminy wyniósł 72 734,00 zł. (Przystań... 2015). Obie przystanie powstały na rzece Wieprza, która w tej części nie była do tej pory bardzo mocno wykorzystywana przez kajakarzy. Powodem mógł być fakt, że jest rzeką trudną, posiadającą liczne meandry, ale też braku odpowiedniej infrastruktury tj. miejsc przystankowych czy dogodnych zejść. Istnieją już kolejne plany podobnych inwestycji, co na pewno ożywi ruch turystyczny na dotychczas mało wykorzystywanej, a ciekawej rzece. Bodźcem do podejmowania decyzji są analizy, które jasno określają, że nowe przystanie zachęcają do organizacji spływów kajakowych. Nie bez znaczenia dla zainteresowania turystów jest wybudowanie w gminie Sławno, w miejscowości Pomółowo – Centrum Promocji Rzeki Wieprzy. Nowoczesny budynek nawiązujący architekturą do zabudowy miejscowej mieści sale edukacyjne oraz wystawowe, w których umieszczono różne eksponaty dotyczące fauny i flory związane z rzeką Wieprza. Znajdują się tam również tablice informacyjne mówiące o przebiegu rzeki ale także mapa dorzecza z uwzględnieniem sieci Natura 2000. Koszt inwestycji to 695 051,71 zł, z czego 457 203,99 zł pochodzi z Programu Operacyjnego Ryby, a reszta zapewniona została przez gminę Sławno ze środków budżetowych (Powstanie... 2015). Wszystkie te inwestycje stanowią bardzo mocny bodziec do rozwoju turystyki na terenie powiatu sławieńskiego. Tym bardziej, że rzeka Wieprza wpada do morza w Darłowie i jest swoistym łącznikiem wszystkich gmin powiatu. Dlatego też w interesie każdej z nich jest atrakcyjność tego akwenu. Dotyczy to także dopływu rzeki Wieprzy - Grabowej. Ponad siedemdziesięciokilometrowa urokliwa rzeka oraz malownicze dorzecze są nie lada atrakcją

dla turystów. Tym właśnie kierowali się samorządowcy gminy Malechowo budując przystań kajakową w miejscowości Grabowo. Projekt zakładał również remont drogi dojazdowej oraz mostu położonego w bezpośrednim sąsiedztwie przystani. Całość inwestycji wyniosła 888 241,50 zł, z czego dofinansowanie z PO Ryby to 391 999,00 zł (Budowa przystani... 2015).

W ostatnich latach na terenie powiatu sławieńskiego zaczęto dostrzegać również potencjał turystyczny jezior. Szczególnie gmina Postomino, na terenie której znajduje się jezioro Wicko, stanowiące kiedyś zatokę morską. To tutaj z myślą o turystach wybudowano w miejscowości Jezierzany dwa pomosty widokowe. Wcześniej jezioro mało dostępne dla turystów, dzisiaj stanowi doskonałą bazę turystyczną. Korzystają z niej wędkarze, żeglarze jak również i zwykli turyści, podziwiając piękno natury, która w tych okolicach była szczególnie bardzo łaskawa. Funkcjonuje tam też szkoła żeglarska, a powstała infrastruktura jest wręcz niezbędna. Całość pierwszej inwestycji zrealizowanej za pomocą środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich to koszt 194 744,21 zł, z czego środki własne gminy to 99 058,21 zł (Budowa pomostu... 2015). Drugi pomost powstał z wykorzystaniem środków Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”. Całość kosztów to 283 670,00 zł, w tym środki własne gminy to 42 550,50 zł. (Inwestycje w... 2015).

PODSUMOWANIE

Działania jakie podejmują samorzady poszczególnych gmin powiatu sławieńskiego w kierunku pozyskiwania środków na rozwój infrastruktury prowadzą do rozwoju tego regionu. Okres ostatniej dekady to czas, w którym praktycznie na terenie wszystkich gmin powstały nowe inwestycje. Choć analizowane były tylko te związane z akwenami to wpływ na rozwój turystyki regionu mają niemalże wszystkie przedsięwzięcia jakie są tam realizowane. Poprzez powstające obiekty obszar recepcji turystycznej powiatu sławieńskiego ulega ciągłemu powiększeniu. Przyczyną tego stanu są też zmiany w sposobie wypoczynku turystów. Dzisiaj turyści coraz częściej wypoczywają aktywnie wykorzystując nowo powstałe ścieżki i szlaki rowerowe oraz piesze. Nowoczesne przystanie wodne zachęcają ich do wzięcia udziału w spływach kajakowych, czy też wyprawach rodzinnych. Na podstawie działań podejmowanych w ostatnich latach, można założyć, że kolejna perspektywa finansowa UE przyniesie nie mniejszy wzrost inwestycyjny z korzyścią dla rozwoju turystyki tego regionu. Zrealizowane już przez samorzady projekty stanowią swoiste podwaliny i mogą stymulować powstawanie kolejnych inwestycji. Mogą też być bodźcem do tworzenia mniejszych przedsięwzięć, których realizacją powinni zająć się lokalni przedsiębiorcy, pozyskując na działania środki. Tym bardziej, że rozwój przedsiębiorczości w założeniach nowych programów unijnych jest priorytetem. Skoro powstały przystanie wodne to jest miejsce na wypożyczalnię kajaków czy organizację spływów kajakowych. Budowa bardzo dobrze zagospodarowanych marin żeglarskich w nowoczesnym porcie morskim powinna przyczynić się do organizowania rejsów czy warsztatów żeglarskich dla turystów. Skoro powstał nowoczesny, o kilkusetmetrowej powierzchni, terminal pasażerski, którego odwiedza w sezonie turystycznym kilkanaście tysięcy turystów, to może znalazłoby się w nim miejsce na sprzedaż produktów lokalnych itd.

Reasumując, walory przyrodnicze i położenie geograficzne to podstawa regionu turystycznego. Jednak o jego atrakcyjności i konkurencyjności w dużej mierze świadczy jego rozwój. Jeśli rozwija się on z duchem czasu, a zarazem z duchem potrzeb turystów, jeśli inwestycje zachowują równowagę ze środowiskiem, może on być na wiele lat bardzo cenionym przez turystów obszarem, o bardzo stabilnej gospodarce turystycznej.

PIŚMIENNICTWO

Budowa pomostu widokowego na jeziorze Wicko, www.pds.org, dostęp: 10.10.2015.

Budowa przystani kajakowej i łowiska, www.zachodniopomorskielgr.wzp.pl, dostęp: 15.09.2015.

Innowacyjna gospodarka – Szlak żeglarski, www.darlowo.pl, dostęp: 22.10.2015.

Interface+, www.darlot.pl, dostęp: 20.10.2015.

Inwestycje w rozwój gmin obszaru SGR, www.sgr.com.pl, dostęp: 10.10.2015.

Mika M. 2007. Przemiany pod wpływem turystyki na obszarach recepcji turystycznej, w: *Turystyka*. Red. W. Kurek. Warszawa, Wydaw. Nauk. PWN, 407.

Powstanie Centrum Promocji Rzeki Wieprzy w Pomilowie, www.wzp.pl, dostęp: 12.11.2015.

Przystań kajakowa w Pieńkówku, www.postomino.pl, dostęp: 15.10.2015.

Przystań kajakowa w Staniewicach, www.postomino.pl, dostęp: 15.10.2015.

Remont nadbrzeża parkowego i skarpowego w Porcie Darłowo, www.umsl.gov.pl, dostęp: 10.11.2015.

Turystyka w 2013. 2014. GUS, Warszawa.

W Darłowie podpisano umowę na budowę nowego basenu rybackiego, www.darlowo.pl, dostęp: 20.10.2015.

